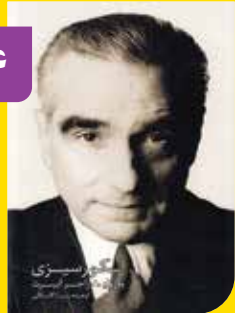

اسکورسیزی

■ نویسنده: راجر ایبرت
 ■ مترجم: سینا گلمکانی
 ■ ناشر: کسرا

کتاب «اسکورسیزی» به روایت راجر ایبرت مجموعه‌ای از نوشته‌های راجر ایبرت درباره فیلم‌ساز محبوبش است که هر چند با غلو بسیار ولی پیگیرانه و مجدانه از اواخر دهه شصت قرن بیستم، فیلم به فیلم از او نوشته و با دقت نظر و هوشمندی دلایلش را برای این حجم از تحسین و علاقه، شرح داده است. راجر ایبرت در این کتاب قدم به قدم تقسیمات پایه‌ای را انجام داده و نوشته‌ها را با سیر فیلم‌سازی اسکورسیزی پیش برده و فصل‌ها را به شکل زیبایی کنار هم چیده است.

سینمای ناصر تقوایی

■ نویسنده: سعید عقیقی
 ■ ناشر: چشمه

در همه‌ی این سال‌هایی که تقوایی دیگر فیلمی نساخته یا به بیانی بهتر نگذاشته‌اند فیلمی بسازد، عموم ستایش‌گرانش در میان منتقدان و مخاطبان ایرانی، به جای پرداختن به اهمیت کار او، حسرت‌نامه‌هایی سانتی‌مانتال و پر از اشک و آه نوشته‌اند در باب کار نکردنش. هیچ‌کس منکر این نیست که فیلم نساختن تقوایی یک خسران بزرگ برای هنر و فرهنگ است ولی این به تنهایی مسئله نیست...

فیلم نوآر

■ نویسنده: مارک بولد
 ■ مترجم: محمدرضا مهدی‌فر
 ■ ناشر: بان

کتاب «فیلم نوآر: از برلین تا سین سییتی» به کاوش در جهان تیره‌وتاری که بسیاری از ماندگارترین تصاویر سینما را به وجود آورده، می‌پردازد. هنگامی که به فیلم نوآر می‌پردازیم، نه به یک ابژه عینی از پیش موجود در جهان خارج برمی‌خوریم و نه به ایده‌آلی که فیلم‌هایی خاص کمابیش با آن مطابقت دارند. مارک بولد با بررسی مشکلات تعریف و سرشت غالباً مبهم فیلم نوآر، به فیلم‌هایی که می‌توان آن‌ها را نئونوار نامید، نظر می‌افکند.

وودی آلن، این کارگردان خوش قریحه آشنا نباشد، بهتر است خواندن این مجموعه را با «دفاع از دیوانگی» یا کتاب «بی‌خود و بی‌جهت» آغاز کند تا با طنز خاص او آشنا شود. و البته نباید فراموش کرد که برای درک این طنز، مختصر آشنایی با شهر نیویورک-زادگاه و مأمّن همیشگی وودی آلن- و فرهنگ نیویورکی هم لازم است. و اگر بخواهم یک میان‌بر کوچک و ظریف در این مورد برای مخاطبان جدید او بیان کرده باشیم، باید گفت طنز خالص و جذاب آلن، در گزیده‌هایی از یادداشت‌های او در کتاب «دفاع از دیوانگی» که تنها در یکی دو سطر نوشته شده، کاملاً مشهود است.

بی‌خود و بی‌جهت

«بالاخره وارد جهان شدم. جهانی که هیچ‌وقت توش احساس راحتی نخواهم کرد، هیچ‌وقت نمی‌فهممش و هیچ‌وقت نه تأییدش می‌کنم و نه می‌بخشمش. آلن استیوارت گنیزبرگ، متولد اول دسامبر ۱۹۳۵. البته راستش من سی‌نوا مبر نزدیک‌های نیمه‌شب به دنیا آمدم، ولی والدینم تاریخ رو دادن جلو که یه روز به نغمه بشه.»

کتاب «بی‌خود و بی‌جهت»، کتابی با قلم طنز، سر حال و جذاب شخص وودی آلن و ترجمه روان پویا بهاری خرم. این اتوبیوگرافی خواندنی که بسیاری در سراسر جهان منتظرش بودند و حالا در ایران به چاپ سوم رسیده، راحت و موثق و صادقانه نگاشته شده؛ البته که در اواخر کار انگار حوصله آلن کمی سرفته باشد.

آلن ما را از کودکی‌اش در محله بروکلین نیویورک (پدرش کتاب‌فروشی و مشاغل متفرقه داشت و مادرش کارمند یک گل فروشی بود) می‌برد به روزهایی که طنزنویس روزنامه‌ها شد. او باهوش، بانمک و سخت‌کوش بود. قبل از این که استندآپ کمدی انجام دهد و کارگردان سینما شود، به عنوان طنزنویسی جوان برای شوهای تلویزیونی، از جمله برنامه‌ی سید سیزر، استخدام شد. دو ازدواج زود هنگام داشت، با هارلن روزن و لوییز لاسر. اما شاید بتوان جنجالی‌ترین مباحث مطرح‌شده در این کتاب را آن دو واقعه مهم زندگی وودی آلن دانست که او- به زعم خودش- در بی‌خود و بی‌جهت کامل در موردشان صحبت کرده، گرچه که بیشتر چیزی شبیه به توجیه شخصی از آب درآمده است.

یک: رابطه عاشقانه‌ای که میان او و سون-یی پره‌وین، دختر شریک سابق و دیرینه‌ی زندگی‌اش پیش آمد، و دو: متهم‌شدن به آزار و اذیت دختر هفت‌ساله خودش، دیلان فارو. بله! هر دو واقعه تکان‌دهنده است و اجازه دهد بیش از این به این دو وادی ورود نکنیم. چون وودی آلن در کتابش پاسخ همه این اتهام‌ها را داده است. ولی خب، بد نیست این را بگویم که او بیش از بیست سال است که با سون-یی ازدواج کرده و آن دو، دو دختر خوانده دارند.

و این بود نگاهی به مجموعه پنج جلدی و خواندنی نشر شورآفرین در مورد زندگی، کار و آثار وودی آلن. مجموعه‌ای که بالغ بر ۱۶۰۰ صفحه است و به جرأت می‌توان آن را کامل‌ترین مجموعه موجود در زمینه شناخت وودی آلن در ایران، این نابغه پر حاشیه و اگزستانسیال دانست که در کتاب «بی‌خود و بی‌جهت» می‌گوید: «هشتاد و چهار سال دارم و تقریباً نیمی از عمرم گذشته. در این سن، من با پول‌هایی که دارم خوش هستم. اعتقادی به آن دنیا ندارم و در عمل هیچ فرقی برایم ندارد که مردم مرا به عنوان یک کارگردان به خاطر بیاورند یا یک پدوفیل. همه آنچه که می‌خواهم این است که خاکسترم در نزدیکی یک داروخانه، پراکنده شود.» بله! خواسته‌نهایی وودی آلن همین است! همه‌اش همین! اما او با فیلم‌ها و نوشته‌هایش تا ابد می‌ماند.

این سوال را خواهیم یافت؛ ولی شاید ساده‌ترین و صریح‌ترین پاسخ به این پرسش چنین باشد: وودی آلن حتی در فیلم‌های جدی و درامش هم، استادانه فلسفه و کمدی را درهم می‌آمیزد.

گفت‌وگو با وودی آلن

«موسیقی در فیلم‌های من خیلی کمک می‌کند و گاهی یک صحنه را نجات می‌دهد. صحنه‌ای که بدون موسیقی کار نمی‌کرد. اگر فیلم خوبی داشته باشی و در آن از موسیقی خوب استفاده کنی، مثل این است که برای بهتر شدن یک وضعیت مناسب تلاش کنی.» بسیاری نشر شورآفرین را با گفت‌وگوهای دلچسب و مفید سینمایی‌اش می‌شناسند که یکی از معروف‌ترین این گفت‌وگوها، کتاب «گفت‌وگو با وودی آلن» است که طی چهل‌وهشت سال- بله، قریب به پنج دهه!- به همت اریک لاکس و لطف شخص وودی آلن انجام شده و لاکس در این باره می‌نویسد که او «افتخار مشاهده دست‌اول تکامل یک هنرمند» را داشته است. دقت و ظرافت لاکس در مطرح کردن سوالات به‌جا در مورد ساخته‌های سینمایی آلن و مشکلات و چالش‌هایی که او در هر پروژه با آن‌ها مواجه بوده و البته پاسخ‌های کامل، صریح و صادقانه آلن از نحوه ایده‌پردازی و نگارش فیلم‌نامه گرفته تا تدوین و تصحیح رنگ و انتخاب موسیقی، عامل اصلی موفقیت این کتاب در کنار ترجمه خوب مازیار عطاریه- و ویراستاری هنگامه ناهید برای چاپ جدید- است. گفت‌وگویی که میان دو دوست در فضایی صمیمی و آرام و به دور از تعجیل‌های مرسوم اکثر کارگردانان انجام شده و باز هم دیدگاه‌های فلسفی و طنز خاص آلن را دربر گرفته، به انضمام دو نکته مهم در کارگردانی او: یک: آزاد گذاشتن دست بازیگرانش برای تغییر دیالوگ‌ها و دو: اینکه او پس از اتمام فیلم‌هایش هرگز آن‌ها را تماشا نمی‌کند؛ رویه‌ای که تاکنون تغییر نکرده است.

دفاع از دیوانگی

«انسان چرا می‌کشد؟ او برای غذا می‌کشد. نه فقط برای غذا؛ معمولاً نوشیدنی هم باید کنارش باشد.» کتابی شادای بخش و مفرح با ترجمه خوب دیگری از مازیار عطاریه. مجموعه‌ای از بهترین داستان‌ها و نوشته‌های طنزآمیز آلن که مدام شما را خندانده و به تفکر جدی وامی‌دارد. اگر مخاطبی خیلی با کارهای

نیاید فراموش کرد که برای درک کتاب «دفاع از دیوانگی» مختصر آشنایی با شهر نیویورک- زادگاه و مأمّن همیشگی وودی آلن- و فرهنگ نیویورکی هم لازم است. و اگر بخواهم یک میان‌بر کوچک و ظریف در این مورد برای مخاطبان جدید او بیان کرده باشیم، باید گفت طنز خالص و جذاب آلن، در گزیده‌هایی از یادداشت‌های او در کتاب «دفاع از دیوانگی» که تنها در یکی دو سطر نوشته شده، کاملاً مشهود است.

